

"Povelja o pravima žene i građanke"

Olimpe de Goge

PRAVA ŽENE

Čoveče, jesi li sposoban da budeš pravedan? Ovo pitanje postavlja ti jedna žena. Bar joj to pravo ne možeš oduzeti. Kaži mi, ko ti je dodelio tu vlast i moć, da potiskuješ i tlačiš moj pol? Tvoja snaga? Tvoji talenti? Posmatraj Stvoritelja u njegovoj mudrosti, prođi kroz prirodu u svoj njenoj veličanstvenosti, kroz prirodu kojoj se toliko diviš i kojoj se želiš približiti i pronađi tamo, ako možeš, bar jedan primer tiranijske vladavine. Idi životinjama, pitaj elemente, posmatraj biljke, da baci jedan pogled na krvotok prirode i pronađi dokaz kad ti dajem sredstva u ruku. Traži, istraži, nađi razliku među polovima u prirodnom poretku, ako možeš. Svugde ćeš je naći bez razlika, svugde ćeš naći da polovi rade u međusobnoj harmoniji u ovom besmrtnom delu. Samo je čovek za sebe promenio ovaj osnovni princip. Ekstravagantno, slepo, napuhan od silne nauke, degeneričan, on u ovom stoleću prosvetiteljstva i oštroumlja želi vladati despotski u svom neznanju nad jednim polom koji poseduje svu intelektualnu slobodu. On tvrdi da će profitirati od revolucije i zahteva svoje pravo na jednakost, da ne kažem ništa više.

Da se usvoji od strane Nacionalne skupštine na kraju ovog ili s početka novog legislativnog perioda.

Preambula

Mi, majke, kćerke, sestre, zastupnice nacije zahtevamo da budemo primljene u Nacionalnu skupštinu. Imajući u vidu neznanje, zaboravljanje ili nepoštovanje prava žena koji su jedini razlozi javne bede i korupcije vlade, odlučile smo da u svečanoj Povelji definišemo i objavimo prirodna, neotuđiva i sveta prava žene, kako bi ova Povelja svim članovima društva stalno bila pred očima i podsećala ih na njihova prava i obaveze: kako bi svako vršenje vlasti od strane žena kao i ono koje čine muškarci bilo mereno svrhom političkih ustanova, te time bilo i više poštovano; kako bi se obratila pažnja i kako bi se podržale građanke koje se žale na poteškoće u ostvarivanju osnovnih principa koji služe za održanje Ustava, dobrih običaja i dobrobiti svih u zajednici. Pol kojem pripada lepota hrabrosti iznošenja materinstva ovim priznaje i objavljuje, pod okriljem Svevišnjeg, sledeća prava žene i građanke.

Član I

Žena je rođena slobodna i ostaje jednaka muškarcu u svim pravima. Socijalne razlike mogu se opravdati samo blagostanjem zajednice.

Član II

Cilj i svrha svakog političkog zaključka je zaštita prirodnih i neotuđivih prava žene i muškarca. Ova prava su: sloboda, sigurnost, pravo na imovinu, a posebno pravo na otpor tlačenju.

Član III

Princip svake vladavine počiva u biti u naciji, a naciju čine zajedno muškarci i žene. Nijedno telo, nijedan pojedinac koji ne proizilazi iz naroda i nacije ne može biti na vlasti.

Član IV

Sloboda i pravednost sastoje se od toga da se drugima uzvratiti ono što im pripada. Tako žena u ostvarivanju svojih prirodnih prava biva sprečena trajnom tiranijom koju provodi muškarac. Ova ograničenja moraju se

ukinuti samim prirodnim zakonima i zdravim razumom.

Član V

Zakoni prirode i razuma zabranjuju svako delovanje društva, koje ih može ugroziti. Sve što nije zabranjeno ovim mudrim i Božijim zakonima ne sme biti sprečeno ni ljudskim zakonima i ni jedan čovek ne sme biti prisiljen da učini nešto što prirodni zakoni ne propisuju.

Član VI

Zakon treba da bude odraz opšte volje. Svi građani i sve građanke treba lično ili putem njihovih predstavnika da učestvuju u stvaranju zakona. Zakon mora biti isti za sve. Svi građani i građanke, koji su pred zakonom jednaki, moraju imati jednake mogućnosti da razvijaju svoje talente, sposobnosti, vrline, te im mora biti omogućen jednak pristup svim službama i mestima javnog života.

Član VII

Za žene ne postoje nikakva posebna prava, one bivaju optužene, uhapšene i osuđene pred sudom u slučajevima koje zakon nalaže. Žene kao i muškarci podležu istim kaznenim zakonima.

Član VIII

Zakonom treba propisati samo kazne, koje su nezaobilazne i javne, a niko ne sme biti kažnjen, ako to nije po pravnoj snazi važećeg zakona, koji je pre počinjenog dela bio na snazi i koji se legalno provodi i nad ženama.

Član IX

Protiv svake žene koju se proglašuje krivom, zakon se mora upotrebiti, i to ona zakonska kazna koja je propisana za počinjeno delo.

Član X

Nikoga se ne sme proganjati zbog njegovog mišljenja i stavova, čak iako se oni principijelno razlikuju od onih koji su opšteprihvaćeni. Žena ima pravo vršiti vladajuće funkcije. Ona mora imati jednako pravo kao i muškarac da drži javni govor, pod pretpostavkom da su njene izjave i radnje u skladu sa zakonom i da ne ometaju javni red i mir.

Član XI

Slobodno izražavanje mišljenja je jedno od dragocenih prava žene, jer ovo pravo garantuje očinstvo ocu njene dece. Svaka građanka prateći svoje slobode može sasvim slobodno reći: "Ja sam majka tvog deteta", a da time ne priziva barbarsku osudu i ne skriva istinu. Međutim, zakonom bi joj trebalo zabraniti iskorištavanje ove slobode, u slučajevima neistine i nanošenja klevete.

Član XII

Viša korist zahteva garantovanje prava žene i građanke. Ova garancija treba da služi kao prednost svima, a ne kao lična prednost onima koji su upoznati sa ovim pravima.

Član XIII

Porezi za održanje policije i upravni troškovi jednaki su za muškarca i ženu. Ukoliko žena učestvuje u izmirivanju svih obaveza i troškova, onda mora učestvovati i u podeli položaja u upravnim organima, u podeli rada i u podeli profita.

Član XIV

Građani i građanke imaju pravo da samostalno ili putem njihovih predstavnika odlučuju o potrebnosti uvođenja javnih dažbina. Građanke se mogu obavezati principu plaćanja poreza iz sopstvenog imetka samo onda kada imaju učešća u javnoj upravi, te kad i na njih otpada deo trošenja poreza, odnosno kada su i one učestvovala u odlučivanju o visini poreza, njegovoj upotrebi i trajanju.

Član XV

Žensko stanovništvo koje plaća dažbine državi jednako kao i muški deo stanovništva, ima pravo da u svako vreme od bilo koje državne javne institucije zatraži izveštaj o poslovanju.

Član XVI

Društvo u kojem nije zagarantovano ostvarivanje prava i u kojem ne postoji raspodela vlasti, nema ni važeći Ustav. Ustav nije punovažan ako većina individua koje predstavljaju naciju nisu sudelovale u njegovom stvaranju.

Član XVII

Imovina pripada i muškom i ženskom polu, zajednički ili pojedinačno. Svaka osoba ima sveto i nepovredivo pravo na imovinu. Imovina ne sme biti nikome oduzeta u smislu nacionalizacije, ukoliko to nije javna preka potreba, koja mora biti predviđena zakonom, ili naprasno proglašena (stanje elementarnih nepogoda), ali i onda pod uslovom pravedno donesene odluke.

Olimpija de Guž (rođena kao Meri Guž 7. maja 1748. - pogubljena 3. novembra 1793.) je bila spisateljica i revolucionarka, borkinja za prava žena za vreme Francuske revolucije. Napisala je čuvenu „Povelju o pravima žene i građanke“.